

Jolanda

‘U hebt wát?’ Vol ongeloof staarde ze haar moeder aan. Het kon niet anders of ze had haar verkeerd verstaan.

‘Je hoorde me wel.’

‘Maar hoe... hoe...?’ Ze boog naar voren en zette haar glas met zo’n klap op de salontafel dat het vruchtensap over de rand heen klotste. Als ze het niet snel opruimde, zou het vocht in het houten blad trekken, maar op dit moment kon het haar niets schelen. Tal van vragen buitelden over elkaar heen. Wat had Thijs hier te zoeken gehad? Stond hij wel vaker in de straat zonder dat zij er iets van wist? Had hij op de een of andere manier geweten dat ze niet thuis was vandaag? Of... Wacht eens... Had hij achter haar rug om misschien vaker contact met haar moeder? En dan de vraag die boven alles uitstak: hoe had zij hem doodleuk mee kunnen vragen naar de kinderboerderij? Haar moeder had altijd gezegd dat ze geen partij wilde kiezen, maar het leek er nu toch verdacht veel op dat ze wel degelijk een kant gekozen

had. Wat hadden die twee allemaal samen besproken? Ze weigerde ernaar te vragen.

Ze haalde een paar keer diep adem en keek naar haar moeder die tegenover haar op de bank ogenschijnlijk heel ontspannen een vierkant lapje zat te haken voor een of ander spreid voor mensen in Moldavië. Alleen de ongewoon vinnige rukjes aan de bol katoen verraadden iets van een emotie. Boosheid? Was haar moeder boos op haar? Ha! Die boosheid zou het lang niet halen bij de woede die zij voelde na dit mes in haar rug. Het idee alleen al dat die twee, terwijl zij nietsvermoedend aan het werk was, samen met Mirre naar de kinderboerderij waren gewandeld, misschien zelfs daar ook nog wel samen koffie hadden gedronken. Of... Ze schoot over-eind. 'Hebt u hem hier binnengevraagd?'

Haar moeder schudde haar hoofd. 'Nee, natuurlijk niet.'

Ze snoof. 'Zo vanzelfsprekend lijkt dat anders ineens niet meer.'

'Dat is het voor mij wel. Iemand uitnodigen om mee te gaan naar een openbare ruimte is iets anders dan iemand uitnodigen in het huis van een ander.' Ze gaf weer een rukje aan de draad. 'Maar ik moet zeggen: ik zou hem zeker binnen gevraagd hebben als hij voor mijn eigen deur had gestaan.'

'U snapt het echt niet, hè?' Ze stond toch maar op om iets te pakken waarmee ze het vruchtensap kon opdeppen. Binnen een paar tellen was ze terug met een stuk keukenrol. 'Hij heeft hier gewoon niets meer te zoeken,' zei ze, terwijl ze het papier op het sap legde. Natuurlijk

was het stuk veel te klein. ‘Niets bij mij en niets bij u.’

‘Dat ben ik niet met je eens.’

‘Nee, dat blijkt.’ Ze liep naar de keuken en kwam met de hele keukenrol terug. Ze scheurde er een paar vellen af, legde ze op het sap en richtte zich op. ‘Het was anders zijn eigen idee om te vertrekken, hoor.’ Geheel onnodig rukte ze nog een vel van de rol. ‘Niemand die hem daar-toe dwong.’

‘Nee?’ Haar moeder legde haar haakwerk naast zich neer en zette haar leesbril af.

‘Nee. Niemand.’ Ze hief haar hand op om haar moeder voor te zijn. ‘En de situatie evenmin. Hij had er ook voor kunnen kiezen om hier een baan te zoeken.’

‘Ja, dat had gekund. Hoewel ik me oprecht afvraag of dat zo eenvoudig is als het klinkt.’

Ze haalde haar schouders op. ‘Misschien niet. Maar altijd nog eenvoudiger dan scheiden.’

Haar moeder pakte haar glas water en nam langzaam een paar slokjes. ‘Je had er ook voor kunnen kiezen om met hem mee te gaan.’ Ze zette haar glas weer op tafel. ‘Niet nu direct, maar in de zomer. Jelle is hier dan klaar met de basisschool en kan daar met de middelbare beginnen. Groningen heeft ook prima scholen en zelfs een universiteit.’

‘Mam!’

‘En de huizen zijn daar veel goedkoper, dus je hoeft niet bang te zijn dat je er op achteruit zult gaan.’

‘Mamá!’

‘Voor het geld dat je voor dit huis zult krijgen, zul je in die dorpjes rondom Groningen beslist een mooie wo-

ning kunnen vinden, met ook nog eens een grote tuin. Dat wilden jullie toch?’

‘Thijs wilde dat, zult u bedoelen.’ Ze pakte de vieze velletjes en de keukenrol en liep snel naar de keuken voordat ze zou gaan schreeuwen. Ergens mee zou gaan gooien. Of haar moeder de deur uit zou zetten. Waarom deed haar moeder dit? Waar was ze op uit?

De hoofdpijn die zich vandaag gedeisd had gehouden, kwam in volle hevigheid terug. Niet zo vreemd, ze stond stijf van de stress.

Ze gooide de doorweekte velletjes weg en zette de keukenrol weer op de houder, maar liep nog niet direct terug. Licht voorovergebogen steunde ze met haar handen op het aanrecht en concentreerde zich op haar ademhaling. *Drie tellen in, één tel vasthouden, vijf tellen uit.*

Na een minuut gaf ze het al op. Er was meer voor nodig dan een ademhalingsoefening om rustig te worden. Een stevig woordje met haar moeder bijvoorbeeld. Ze was vierendertig en haar moeder had het recht niet om haar voor te schrijven wat ze wel en niet moest doen. Eigenlijk was dit gedrag niets voor haar moeder. Had Thijs haar vandaag lopen opstoken? De zielige jongen uitgehangen? Hoewel, nu ze erover nadacht: haar moeder kon vroeger ook weleens na weken stilte en ogenschijnlijke instemming ineens heel stevig uit de hoek komen.

Ze pakte twee tabletten paracetamol en spoelde ze met een paar slokken weg. Daarna liep ze terug naar de kamer en ging voor het raam staan, met haar rug naar haar moeder, die weer zat te haken.

In de kamer was alleen de ouderwetse pendule te ho-

ren die een aanloop leek te nemen voor de slag van negen. Ook boven was het stil. Normaal gesproken zou ze dat heerlijk hebben gevonden, maar vanavond niet. Ze had Jelle zelfs een kwartiertje langer opgehouden, puur om het gesprek dat haar moeder gisteren had aangekondigd zo lang mogelijk voor zich uit te schuiven. En toen had ze nog niet eens geweten dat haar moeder vandaag Thijs had gesproken.

De klok sloeg zijn eerste slag. Ze telde alle volgende mee. Hoe laat zou haar moeder naar huis gaan?

Ze keek over haar schouder. In de nieuwe stilte die volgde, liet haar moeder haar haaknaald rusten en keek haar aan. ‘Wat maakt het voor jou zo onoverkomelijk om te verhuizen?’

Het was een normale vraag. Ze wist alleen niet of ze al in staat was om weer op normale toon met haar moeder te praten.

Zwijgend keek ze weer naar buiten. De zon was al onder, maar het was nog niet helemaal donker. Aan de overkant liep een zwart-witte kat. Die was vast van de burens op de hoek. Jelle had vorige week al gezegd dat ze er daar een kat bij hadden. Blijkbaar mocht hij nu naar buiten. Wat een simpel leven had zo’n huisdier eigenlijk. Net als hun eigen Simpie. Geen enkele verantwoordelijkheid, elke dag zijn natje en droogje voor hem opgediend, en tussendoor een beetje door de buurt struinen en slapen. Vooral veel slapen. Ze zuchtte en masseerde haar voorhoofd.

‘Ik val je niet aan,’ klonk het vanaf de bank, ‘ook al voelt het misschien nu zo.’

‘Zo voelt het inderdaad.’

Ze hoorde dat haar moeder opstond en naar haar toe kwam lopen. Ze deed of ze het niet merkte en bleef strak naar buiten kijken.

‘Ik weet hoezeer je gehecht bent aan dit huis, aan deze straat, deze stad.’ Haar stem klonk zacht, zowel in klank als in volume. ‘En ik weet nog hoe het voelde toen ik hier zelf weg moest. Denk niet dat ik onderschat wat het kost om je los te scheuren van dit huis. Want dat is het. Losscheuren.’ De laatste woorden kwamen er bijna fluis-terend uit.

‘Ja.’ Ze draaide haar hoofd naar haar moeder toe. ‘Maar voor u was het toch anders. Toen jullie hier weggingen, ging het huis niet in vreemde handen over.’

Haar moeder knikte. ‘Dat klopt, en daar waren we ook heel dankbaar voor. Maar dat maakte het nog niet makkelijk.’ Ze streek met haar hand over de vierkante mozaïektegeltjes in de vensterbank. ‘Soms juist zelfs moeilijker, omdat het lastig af te sluiten is als je steeds weer terugkomt in een huis waar je zo van houdt, maar dat niet meer het jouwe is. Iedere keer dat papa en ik bij jullie op bezoek kwamen, moest ik me opnieuw een stukje losscheuren. Op de terugweg reden we soms wel drie, vier blokjes om, omdat ik nog niet terug wilde naar ons appartement.’

Ze draaide haar hoofd naar haar moeder toe. ‘Dat hebt u me nooit verteld.’

‘Nee. Wat moest je ermee? Bovendien was ik bang dat het je zou remmen om in het huis dingen te veranderen, het helemaal naar jullie eigen zin te maken.’

Ze knikte langzaam. Haar moeder kon daar weleens gelijk hebben. Misschien was ze zich zelfs wel schuldig gaan voelen dat Thijs en zij in het huis woonden waarin haar moeder zo graag zelf was blijven wonen. Misschien zou ze zelfs wel het gevoel gekregen hebben dat Thijs en zij haar ouders eruit hadden gejaagd. Al was daar natuurlijk helemaal geen sprake van geweest. Haar ouders waren zelf met het plan gekomen om naar een appartement te verhuizen en het huis aan Thijs en haar te verkopen. Tot een paar minuten geleden had ze eigenlijk nooit echt beseft dat dit haar moeder zo veel had gekost.

Ze draaide zich weg van de vensterbank. De kamer was nu bijna donker. ‘Maar waarom zijn jullie toen eigenlijk verhuisd?’

‘Dat weet je toch. Je vaders artrose en al die trappen in dit huis waren geen goede combinatie.’

‘Ja, dat weet ik wel. Ik bedoel eigenlijk meer: waarom zijn jullie tóén al verhuisd? Papa kon toen nog redelijk goed lopen.’

‘Voor het oog wel. Maar ik zag dat het hem steeds meer moeite kostte, en ik wilde de dag voor zijn dat hij het trapje bij de voordeur niet meer zelf af kon. Of alleen nog maar hier in de voorkamer kon zitten, omdat de achterkamer drie treden hoger ligt. Bovendien werd het onderhoud van een huis als dit hem veel te zwaar.’ Haar moeder draaide zich ook om. ‘Maar ook al was het moeilijk, ik heb nooit – zelfs geen seconde – spijt van de verhuizing gehad, want iedere dag weer zag ik dat het de juiste keuze was geweest. Niet de makkelijkste, maar de juiste. Het was daar allemaal veel gerieflijker voor

hem. En hij heeft zo genoten van de uitzichten in ons appartement. Elke zonsopkomst en -ondergang opnieuw. Tot de dag aanbrak dat hij zijn ogen sloot en terug mocht naar zijn Schepper.'

Zwijgend stonden haar moeder en zij zo een poosje naast elkaar. In het donker, maar ze voelde geen enkele behoefte om een lampje aan te doen. Verdwenen was ieder spoor van woede, van verwijt.

'Ik besef heel goed dat jouw situatie anders is.' Haar moeders stem verbrak de stilte. 'Maar eigenlijk toch ook weer niet. Want je staat voor dezelfde keuze als ik toen stond.'

'U bedoelt de keuze tussen verhuizen of niet?'

'Nee.' Even bleef het stil. 'De keuze tussen gelukkig willen worden en gelukkig willen maken.'

Thijs

Ontmoedigd schoof hij zijn laptop van zich af.

Nadat hij vanmiddag zijn hart bij zijn schoonmoeder had uitgestort, had zij hem geadviseerd om alles wat hij haar had verteld ook aan Jolanda te vertellen. ‘En als ik jou was,’ had ze erbij gezegd, ‘dan zou ik dat per brief doen. Dat geeft haar wat tijd om de dingen te laten zakken voordat ze reageert. Wat in dit geval zowel voor haar als voor jou beter is.’ Ze kende haar pappenheimers.

Het advies om te schrijven had zo goed geleken. Hij had zelfs al heel wat kantjes volgeschreven. In zijn hoofd dan. In het echt kwam hij niet verder dan een knipperende cursor in een leeg document.

Met een zucht stond hij op. Zou hij even stoppen met die brief en een eindje gaan fietsen? De lange autorit uit zijn benen trappen en wat rust proberen te zoeken bij het meer waar hij vorige week een keer tijdens het fietsen was langsgekomen? Het was buiten nog licht genoeg om er nog even heen te gaan.

Nog geen vijf minuten later reed hij al langs de slag-

boom van het park en zette hij koers naar het meer. Het was zeker acht kilometer fietsen, maar hij trapte zo snel, dat hij al na een kwartier bij het water was.

Hij zette zijn fiets tegen een lege bank op het gras en ging zitten, met zijn armen aan beide kanten over de leuning uitgestrekt. Pas toen zijn ademhaling weer tot rust gekomen was en zijn lichaam zich begon te ontspannen, voelde hij dat het al flink was afgekoeld. De zomerse warmte van de afgelopen weken was sinds gisteren voor onbepaalde tijd vertrokken. Dom dat hij geen trui had meegenomen; dit shirt met korte mouwen gaf hem weinig warmte.

Hij wreef over zijn armen en schoof een meter op om nog een klein streepje van de avondzon op te vangen. Boven het meer kwam al een nevel opzetten. *Is de zomeravond mistig, dan is het weer met gaven kwistig*, schoot er door hem heen. Zijn opa had altijd met weerspreuken gestrooid en dit was er eentje die vaak voorbijgekomen was. Hij had nooit begrepen wat er nu precies met die spreuk werd bedoeld – en het sloeg zeker vandaag nergens op, want het was nog helemaal geen zomer – maar die rijmende regeltjes kreeg hij maar moeilijk uit zijn hoofd. Sterker nog: hij had zich er al regelmatig op betraptd dat hij ze voor Jelle en Sara citeerde.

Hij slaakte een diepe zucht en sloeg zijn armen weer over de bankleuning. Nu hij Mirre vandaag had gezien, was het verlangen naar zijn kinderen nog groter, sneed het gemis nog dieper door hem heen.

Zijn gedachten gingen weer naar de brief die hij wilde schrijven. Zijn schoonmoeder had gelijk gehad: Jolanda

moest weten wat er allemaal door hem heen was gegaan, en hoe hij er nu in stond. Misschien was ze er niet ontvankelijk voor, maar dat was een kwestie van afwachten. 'Je hebt meer te winnen dan er verder nog te verliezen valt,' had haar moeder met haar hand op zijn arm tegen hem gezegd. Haar houding en haar liefde hadden hem verwarmd. Hij hoorde van collega's vaak genoeg flauwe grappen en opmerkingen over schoonmoeders, maar hij had er eentje die haar gewicht in goud waard was.

Op het pad dat achter de bank langs liep, naderde een ouder stel. Voor hen uit dartelde een hond.

Hij draaide zich iets om en keek naar het dier dat zijn kant op kwam. Wat had hij altijd graag een hond gewild, maar zijn ouders hadden er geen oren naar gehad, en Jolanda later evenmin. En nu hij alleen woonde, was het helemaal geen optie meer.

De hond snuffelde een moment aan zijn schoenen en rende toen weer verder.

'Goinoavond,' groette de vrouw vriendelijk tijdens het passeren. De man knikte en humde er iets in het Gronings achteraan, maar wat precies, was onduidelijk. Het was vast iets algemeen geweest, want het paar liep gewoon verder en verwachtte duidelijk geen antwoord.

Hij keek hen na en zag hoe de vrouw bij de man instak en hij zijn passen op de hare afstemde. Zulke kleine dingen, maar zo veelzeggend. Hij kon nog veel leren van die man.

Met een stramme beweging stond hij op en pakte zijn fiets. Als hij hier te lang bleef zitten, koelde hij te veel af en werd het ook te laat voor de brief.

Had hij maar alvast een begin, dacht hij onderweg naar het chalet, dan kwam de rest ook wel. Maar hoe begon je een brief aan een vrouw met wie je met duizend draden was verbonden, maar elke draad op knappen stond? *Lieve Jolanda?* Zo lief deden ze al lang niet meer tegen elkaar. *Beste Jolanda?* Dat klonk ook nergens naar. Alleen haar naam? Veel te kil. Zeker voor een brief als deze. Misschien was het beter om de aanhef helemaal weg te laten. Dan kon die ook niet fout zijn.

Fout.

Dat woord bleef haken. Kon je eigenlijk wel spreken van een goede of foute aanhef van een brief? En zo ja, wie bepaalde dan wat goed was en wat fout: de schrijver of de lezer?

Zijn tempo op de terugweg lag een stuk lager dan op de heenweg. Deels omdat hij moe was, maar ook om toch nog wat tijd te rekken tot dat moment waarop hij weer achter de laptop moest.

Hij zette zijn fiets in de blokhut en ging naar binnen. Wat zou het lekker zijn om nu een pilsje te pakken, maar meer dan thee en een halve liter melk was er vanavond in het chalet aan drinken niet te vinden. Zelfs de koffie was op. Boodschappen doen zat nog niet zo in zijn systeem.

Hij zette de waterkoker aan en verwisselde zijn shirt voor een warmer exemplaar. Het was binnen niet bepaald warm, maar als hij de verwarming aandeed, werd hij waarschijnlijk slaperig en hij moest goed wakker blijven. Hij goot wat water in een theeglas, doopte er een

theezakje in en zette de beker naast de laptop, die in de slaapstand was gegaan.

Hij staarde naar het zwarte scherm. Bij iedere aanhef die hij eerder vanavond had geprobeerd, had hij zich steeds afgevraagd wat Jolanda ervan zou vinden. En iedere keer had hij op voorhand al de diepe frons op haar gezicht gezien. En de aanhef weer gewist.

Maar zo kon hij niet schrijven. Als hij zich na de aanhef bij elke volgende zin zou afvragen hoe die overkwam, was het einde zoek. Hij moest gaan schrijven wat hij wilde vertellen, niet wat hij dacht dat ze wilde lezen.

Als hij dat aanhield, zou het vast beter gaan.

Hij haalde diep adem, wekte met een tikje op de spatiebalk de laptop uit zijn slaap, en hield hem wakker tot diep in de nacht.